

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук
Таможської Ірини Володимирівни
на дисертацію Тимощук Олени Олексіївни
«Педагогічні умови формування культури іншомовного професійного
спілкування майбутніх фахівців машинобудівної галузі»,
подану на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність дослідження зумовлена стрімкими змінами в соціально-економічному, суспільно-політичному, культурному й духовному житті країни за умов ринкових відносин, що висувають нові вимоги до професійної підготовки конкурентоспроможних фахівців різних галузей, зокрема машинобудівної. До професійного портрету фахівця в галузі науки, техніки й технологій сьогодні додаються нові характеристики й компетенції, зокрема здатність до організації взаємодії в науковому й виробничому середовищі на рівні міжнародних контактів, що потребує володіння іноземними мовами, а також демонстрації високого рівня сформованості культури професійного спілкування із закордонним діловими партнерами, що сприяє установленню плідних професійних контактів, обміну передовим досвідом у галузі науки й техніки.

Вище вказане вповні підтверджує актуальність і вагомість для сьогодення теми дисертаційного дослідження, яке є авторською презентацією педагогічного забезпечення процесу формування культури іншомовного професійного майбутніх фахівців машинобудівної галузі. Своєчасність і соціальна значущість дослідження О.О. Тимощук підтверджується тим, що воно є складовою госпдоговірної теми кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами імені академіка Івана Зязюна Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» – «Педагогічні умови формування культури іншомовного професійного спілкування майбутніх фахівців машинобудівної галузі» (0118U002397).

Дисертаційна робота характеризується чіткою структурою та логікою викладу наукового матеріалу. Автором чітко і коректно визначено науковий апарат дослідження – його мету, завдання, об'єкт, предмет, гіпотезу.

Ознайомлення з дисертаційним матеріалом та авторефератом О.О. Тимощук переконує в тому, що автором дослідження виконано значний обсяг пошукової, аналітичної, експериментальної та навчально-методичної роботи.

Зміст представленої дисертації, її структура, стиль викладу матеріалу свідчать про наукову зрілість дослідниці, увага якої первинно зосереджується на теоретичних питаннях формування культури іншомовного професійного спілкування майбутніх фахівців машинобудівної галузі. Сформульовані теоретичні положення дали можливість дослідниці переконливо обґрунтувати педагогічні умови формування культури іншомовного професійного спілкування майбутніх фахівців машинобудівної галузі, розробити та експериментально перевірити навчально-методичне забезпечення визначених умов.

Нам імпонує логіка презентації результатів дослідження на сторінках дисертації, яка дає багатоплановий ракурс бачення розвитку вказаної проблеми.

Уважаємо доцільним, передусім, виділити ті положення дисертаційної роботи, які заслуговують високої наукової оцінки, відзначаються науковою новизною і практичною значущістю.

Автором уперше теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування культури іншомовного професійного спілкування майбутніх фахівців машинобудівної галузі (1) стимулювання студентів до оволодіння культурою іншомовного професійного спілкування як важливого складника професіоналізму сучасного фахівця машинобудівної галузі; 2) створення з урахуванням культурологічного, компетентнісного, системного, комунікативного, контекстного, особистісно-діяльнісного й деонтологічного підходів сприятливого іншомовного освітнього середовища, яке надає

можливості для іншомовної взаємодії студентів у різних видах професійної підготовки з метою оволодіння ними компетенціями (знаннями, уміннями, навичками) та особистісними якостями, необхідними їм як носіям культури іншомовного професійного спілкування); розроблено й експериментально перевірено навчально-методичне забезпечення визначених умов.

Заслуговує на увагу авторське бачення дефініції «культура іншомовного професійного спілкування» майбутнього інженера машинобудівної галузі, що презентується як інтегративна динамічна структурно-рівнева характеристика його особистості, що відображає його готовність до всебічної взаємодії з іноземними діловими партнерами для вирішення організаційно-виробничих проблем в усній, письмовій і комбінованій формах на основі володіння мовною специфікою, національними комунікативними правилами, культурними традиціями країн, володіння особистісними діловими якостями.

Уважаємо, що високої оцінки заслуговує виокремлення О.О. Тимошук структурних компонентів культури іншомовного професійного спілкування майбутніх фахівців машинобудівної галузі, а саме: мотиваційно-професійного, особистісного, когнітивно-лінгвістичного, діяльнісно-поведінкового, а також здійснений аналіз особливостей їх змісту.

До переваг роботи О.О. Тимошук можна віднести її безсумнівне практичне значення.

Сильною стороною дисертації є розроблений авторкою інтегрований спецкурс «Культура іншомовного професійного спілкування» з метою поглиблення знань та вдосконалення вмінь ППС, а також електронний комплекс, що включав як обов'язковий для вивчення (електронні навчальні матеріали, аудіо- та відеододатки, тестові матеріали), так і додатковий (глосарій професійних термінів, матеріали для самостійної проектної діяльності, додаткові науково-технічні та мовні ресурси, посилання на довідкові матеріали) обсяг навчального матеріалу. Багато в чому цікавими й корисними є презентовані авторкою тренінги (іншомовного спілкування, мотивації досягнення успіху, із розвитку комунікативних якостей і вмінь,

імідж-тренінг), а також штучно створювані ситуації (презентаційні, інтелектуально-прогностичні, перцептивно-емпатійні, комунікативно-мовленнєві, емоційно-регулятивні, креативні, рефлексійні, ситуації-тренінги), що були наближені до реальних умов професійної діяльності фахівців машинобудівної галузі й передбачали виявлення студентами якостей, знань і вмінь, які характеризують досліджуваний феномен. Важливо, що експериментально перевірене навчально-методичне забезпечення педагогічних умов формування культури іншомовного професійного спілкування майбутніх фахівців машинобудівної галузі можна адаптувати до іншомовної професійної підготовки студентів інших технічних спеціальностей.

Досить об'ємною й цілком логічною видається емпірична частина дослідження. Імпонує детально розроблений і вдало проведений педагогічний експеримент, зокрема формувальний етап, який дає чітке уявлення про реалізацію обґрунтованих авторкою педагогічних умов формування культури іншомовного професійного спілкування майбутніх фахівців машинобудівної галузі.

Справляє позитивне враження оригінальний пакет діагностичних методик для визначення рівня сформованості культури іншомовного професійного спілкування фахівця машинобудівної галузі, організація та хід констатувального та формувального етапів дослідження.

Вагоме місце в експериментальній роботі займали педагогічні технології різних типів і рівнів, рефлексивності діяльності іншомовного професійного спілкування, що використовувалися в поєднанні, а саме: галузевих макротехнологій навчання іноземних мов, розроблених для навчання майбутніх фахівців технічної, зокрема й машинобудівної галузі (трирівневий навчально-методичний комплекс TECH TALK, навчальні книги серій New Headway, Professional English in Use, Oxford University Press.); інтерактивних (ігрові, тренінгові, компаративні); проектного навчання; технології

ситуаційного аналізу (case-study); інформаційних (ІКТ, мультимедійні, Інтернет-технології, WEB-технології, хмарні, телекомунікаційні).

Суттєвим є те, що результати дослідження широко апробовані та достатньо висвітлені у відкритому друці. Двадцять публікацій відображають основні положення, зміст та результати дослідження.

Можна констатувати, що всі завдання дослідження автором виконано, достовірність його результатів забезпечено застосуванням комплексу методів дослідження, у тому числі методів математичної статистики.

Висновки, сформульовані авторкою, чітко й повно розкривають основні надбання й результати дослідження відповідно до поставлених у роботі завдань. Роботу відрізняє висока культура науково-теоретичного мислення автора, грамотність у побудові й викладі наукового матеріалу.

Отже, сформульований науковий апарат наукового дослідження, потужна джерельна база, логічний і послідовний виклад матеріалу, обґрунтовані висновки свідчать про вагомість виконаного дослідження, його наукову новизну, теоретичну й практичну значущість.

Автореферат ідентичний тексту дисертації.

Вищезазначене дозволяє стверджувати, що представлена дисертаційна робота є самостійним, завершеним науковим дослідженням, результати якого мають важливе теоретико-методологічне і практичне значення для педагогіки вищої школи, бо залишають за собою добре апробований, експериментально перевірений потужний навчально-методичний інструментарій формування культури іншомовного професійного спілкування майбутніх фахівців машинобудівної галузі.

Водночас, аналізуючи дисертацію як синтезований результат наукового дослідження, вважаємо за доцільне висловити кілька міркувань та побажань:

1. Під час формулювання теоретичних положень дисертації слід було більше уваги приділити аналізу наукових праць зарубіжних учених, у яких накопичено чимало корисних ідей та рекомендацій щодо вирішення досліджуваної проблеми.

2. Уважаємо, що дисертаційна робота дещо перевантажена добре відомими положеннями, що стали вже аксіомами, зокрема це стосується розкриття суті поняття «спілкування», «ділове спілкування», «культура». Бажано було б більш ретельно проаналізувати різні підходи до провідного поняття дослідження – «культура іншомовного професійного спілкування».

3. Робота виграла б, якби дослідниця більше уваги приділила визначенню особливостей іншомовного професійного спілкування саме фахівців машинобудівної галузі в порівнянні з іншими спорідненими спеціальностями та освітньо-кваліфікаційними рівнями.

3. В опису організації і методики проведення експерименту недостатньо повно визначено зміст окремих процедур, за допомогою яких спостерігалися й аналізувалися емпіричні факти щодо виявлення особистісних якостей студентів, які характеризують сформованості в них культури іншомовного професійного спілкування.

4. Цінним є те, що експериментальну роботу зі створення організаційно-управлінського складника іншомовного освітнього середовища О.О. Тимощук було зорієнтовано на оптимізацію процесу формування культури ІПС майбутніх фахівців шляхом створення цілісної програми з імплементації навчально-методичного забезпечення визначених педагогічних умов у всіх видах професійної підготовки студентів – їхньої аудиторної, позааудиторної, самостійної освітньої діяльності, але слід було більш розгорнуто показати, яким чином здійснювалося формування зазначеної культури майбутніх фахівців машинобудівної галузі під час походження ними виробничих практик.

5. Бажано було б у дисертації висвітлити питання підготовки викладачів до використання розробленого автором навчально-методичного забезпечення педагогічних умов формування культури іншомовного професійного спілкування студентів.

Проте, наведені зауваження та побажання мають дискусійний характер і суттєво не знижують загальної наукової цінності поданої дисертаційної праці.

Висновок. Актуальність теми дисертаційного дослідження, наукова новизна та практична значущість отриманих теоретичних і практичних результатів дають підстави стверджувати, що дисертація «Педагогічні умови формування культури іншомовного професійного спілкування майбутніх фахівців машинобудівної галузі» є завершеним, цілісним, самостійним дослідженням, яке відповідає вимогам пп. 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМ за № 656 від 19.08.2015 р. та за № 1159 від 30.12.2015 р.), а її автор, Тимошук Олена Олексіївна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент
кандидат педагогічних наук

І. В. Таможська

Підпис Таможської І.В. засвідчую:

заступник директора з навчальної роботи

С.Ф. Сіроокий